

**T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRENCİLERİN OLUŞTURDUĞU İNFORMAL
GRUPLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

HAKAN AYHAN

Denizli, 2019

T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ

ÖĞRENCİLERİN OLUŞTURDUĞU İNFORMAL GRUPLARA
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Hakan AYHAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi AYDAN ORDU

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi, Hakan AYHAN tarafından hazırlanan ‘Öğrencilerin Oluşturduğu İnfomal Gruplara İlişkin Öğretmen Görüşleri’ başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi AYDAN ORDU

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun.....

tarih ve .....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Hakan AYHAN

ÖZET

Öğrencilerin Oluşturdukları İnfomal Gruplara İlişkin Öğretmen Görüşleri

AYHAN, Hakan

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,
Eğitim Yönetimi denetimi planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı
Proje Danışmanı: Dr.Öğr. Üyesi Aydan ORDU

Ocak 2019, 27 + viii sayfa

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin oluşturdukları infomal gruplara ilişkin öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın sonuçları öğretmenlerin sınıflarda var olan infomal grupların, eğitim öğretime etkisini ve öğretmen duyarlılığını artırabilmesi açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu 10 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin infomal grupları “yazılı kurallara bağlı olmadan kendiliğinden oluşan gruplar” olarak tanımladığı; sınıftaki infomal grupların en fazla “öğrenci başarısını etkileyen gruplar” olarak ifade edildiği görülmüştür. İnfomal grupların oluşma sebepleri olarak “sınıf,yaş,cinsiyet,sosyal çevre”nin etkili olduğu; infomal grupların en fazla “ders başarısını” etkilediği görülmüştür. Öğretmenler, infomal grupların sınıf ortamında çatışmaları artırdığını ifade etmişlerdir. İnfomal grupların yararları ile ilgili olarak bireysel başarıyı artırdığını; zararları açısından da bireysel ilgi ve becerileri olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Grup,İnfomal grup ,infomal grubun yararları,infomal grubun zararları.

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
ÖZET	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM:GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2.Alt problemler	2
1.2.Araştırmanın Önemi.....	2
1.3.Araştırmanın Amacı	2
1.4.Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kuramsal Çerçeve	5
2.1.1. İletişim Kavramı	5
2.1.2 Grup Kavramı	5
2.1.3 Grup Dinamiği.....	5
2.1.4 Formal grup	6
2.1.5. İnfomal Grup Kavramı	6
2.1.6 İnfomal Gruplarda İletişim Kanalları.....	7
2.1.7 İnfomal İletişimin Avantajları ve Dezavantajları.....	7
2.2. İlgili Araştırmalar	9
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	10
3.1. Araştırmanın Modeli	10
3.2. Veri Toplama Araçları	11
3.3.Verilerin Analizi.....	12
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR	13
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	19
5.1. Tartışma.....	19
5.2. Sonuç.....	19

5.3. Öneriler	21
KAYNAKÇA.....	22
EKLER.....	24
ÖZGEÇMİŞ	27

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1.Çalışma Grubuna Alınan Öğretmenlere İlişkin Bilgiler.....	12
Tablo 4.1. İnfomal Grup Tanımları.....	15
Tablo 4.2.Sınıftaki İnfomal Gruplar Hakkında Düşünceler.....	16
Tablo 4.3. İnfomal Grubun Oluşmasını Sağlayan Sebepler.....	17
Tablo 4.4. İnfomal Grupların Derslere Etkileri.....	18
Tablo 4.5. İnfomal Grupların Sınıf Ortamına Etkileri.....	19
Tablo 4.6.İnfomal Grupların Yararları.....	20
Tablo 4.7. İnfomal Grupların Zararları.....	21
Tablo 4.8.İnfomal Grubun Meslek Seçimine Etkileri.....	22

BİRİNCİ BÖLÜM:GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Eğitim örgütlerinin görevlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri etkili bir iletişime bağlıdır. Karşılıklı duygu, düşünce ve bilgi paylaşım süreci olan iletişim, örgütsel boyutta; formal ve informal iletişim olarak ikiye ayrılır. Gönen,Öztürk ve Efilti (2008)'nin de belirttiği gibi formal iletişim, örgütün kendi iç çevresi ve dış çevresi ile yetkili kişilerce önceden belirlenen kurallar çerçevesinde sürdürülen iletişim olarak ifade bulmuşken; İngilizcede “formal”in karşıtı olan “informal” sözcüğü Latince “forma” sözcüğünden türemiş bir sıfattır (Mıhçıoğlu,1996). Dolayısıyla bir örgütte iletişim, yazılı kurallara bağlı olan iletişim ile yazılı kurallara bağlı olmayan iletişim diğer bir ifadeyle informal iletişim söz konusudur.

Eğitim örgütlerinde bireylerin diğer bireylerle etkileşim sonucu gruplar oluşur. Yazılı belgeler sonucu bir araya gelen bireyler, doğal olarak formal bir grubun üyesi olurken; ortak bir amaç için bir araya gelen bireylerin yazılı kurallara bağlı kalmadan birbirlerini etkileyerek oluşturdukları informal grubun da bir üyesi olmaktadırlar.

Grup, ortak norm ve davranış ilkelerini paylaşan, aralarında çeşitli rol farklılaşması gerçekleştiren, ortak bir amacı paylaşan ve bu amaç doğrultusunda birbirleri ile iletişim kuran, karşılıklı olarak birbirlerini etkileyen iki veya daha fazla kişinin bir araya gelmesi ile oluşan sosyal bir olgudur (Koçel, 2007; akt. Bektaş, 2015).

İnformal grubun yapısal özelliği; amaçları, normları, rolleri ve statü yapılaşmalarıyla formal gruptan farklılaşan bir nitelik göstermesidir. Formal gruplar tamamen örgütsel etkinliğe yönlendirilmiş oldukları halde, informal gruplar açısından yönelim sosyal ilişkiler, yakınlık,bağlılık gibi değerlere doğrudur (Kaynak,1995; akt. Gönüllü,2001).

Örgütlerde öğrenciler arasında da informal gruplar oluşmaktadır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle etkileşimleri sonucu oluşan formal ve informal gruplar sınıf ortamını etkilemektedir. Öğretmen bu grupların dinamiklerini dikkat etmesi ve olumlu bir grup ortamı yaratıp yönlendirmesi gerekir.

Bu çalışmada, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesinde ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, öğrencilerin oluşturdukları informal gruplara ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Öğrencilerin oluşturdukları informal gruplara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2. Alt problemler

Problem cümlesinden hareketle oluşturulan alt problemler aşağıdaki gibidir:

1. Ortaokullarda çalışan öğretmenler informal grupları nasıl algılamaktadır?
2. Öğrencilerin oluşturdukları informal grupların yararları ve zararları nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Örgütlerde, informal iletişim sürecinin örgütsel anlamda avantaja dönüştürülebilmesi için öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Örgütlerde öğrencilerin oluşturdukları informal gruplarda ortaya çıkan ilişkiler bireylerde duygusal tepkiler meydana getirir. Bu duygular muhabbet, dostluk ya da bazen nefret biçiminde de ortaya çıkabilir. Örgütlerde öğrenciler tarafından oluşturulan informal gruplar eğer iyi yönetilemezlerse tahmin edilmeyen farklı grupların oluşumuna neden olarak örgütsel etkinliğe zarar verebileceklerdir.

Öğrencilerin oluşturdukları informal grupların, örgütler için çeşitli avantajları da vardır; grup üyeleri sosyal ve kültürel değerlerin sürekliliğine önem verirler. Grup üyeliği olmadan grup üyeleri içinde buldukları durumdan memnuniyet duymazlar. Grup üyeleri arasında iletişim kolaylığı örgütün amacına ulaşmada da olumlu etkilere sahip olabilir.

Bu araştırma, eğitim yöneticilerine ve eğitimde söz sahibi olan kişilere hizmet etmesi, ön bilgiler sağlaması, düşünce, görüş ve yeni fikirler kazandırması açısından da önem taşımaktadır.

1.3. Araştırmanın Amacı

İnsan, yaşadığı toplum içerisinde etkileşim içinde bulunduğu diğer insanlarla kurduğu iletişim sayesinde var olabilmektedir. İletişim, geniş anlamda “insanlar arasında manaları ortak kılmadır”. İnsan, nerede olursa olsun; okulda, işyerinde, sosyal hayatında aile içi ilişkilerinde, toplumla olan genel ilişkilerinde iletişim faktörünü kullanarak varlığını devam ettirir. Anne karnında başlayan iletişim süreci, ölene kadar insanın ayrılmaz bir parçasıdır.

Örgütsel iletişim ise örgütte çalışan kişi ve grupların, kurumun ortak amaçları doğrultusunda gerçekleştirdikleri ileti alışverişi olarak tanımlanabilmektedir (Tutar, 2003; akt. Güçlü 2017). Örgütsel iletişim içinde öğrencilerin birbirleriyle olan formal iletişimleri ve informal iletişimleri oluşturdukları grupları ortaya çıkarır. Örgütsel iletişimin bir parçası olarak karşımıza çıkan informal gruplar, örgütsel iletişim sürecinde örgütün bilgi ve düşün-

ce alışverişinin sağlandığı kısmını ifade eder. Okul ya da sınıf ortamında oluşan informal gruplar örgütün başarısında etkilidir. Bazen formal iletişimden daha fazla informal iletişim kanalları kullanılabilir.

Holmes ve Marra (2004) informal iletişimi, örgütlerin sosyal yapıştırıcısı olarak tarif etmişlerdir. Örgüt çalışanları birbirine yakın olsun ya da olmasın kişisel, sosyal veya işleriyle ilgili konularda iletişimsel anlamda ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla informal iletişim kurma isteği duyarlar. Bazen informal iletişimdeki “bilişsel otorite” daha fazla olduğu için çalışanlar informal iletişime formal iletişimden daha fazla güven duyarlar (Fay,2011; akt. Bektaş, 2015).

Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle etkileşimleri sonucu oluşan informal gruplar sınıf ortamını etkilemektedir. Etkili sınıf yönetimi için, öğretmenin sınıfı bir toplumsal grup olarak görmesi, bu grubun dinamiklerine dikkat etmesi ve olumlu bir grup ortamı yaratması gerekir. Gruplar insan davranışını etkileyen önemli bir etmendir.

Üyeler, grup dışındaki diğer insanlar tarafından da o gruba ait olarak tanımlanırlar. Ortak çıkarlarıyla ilgi konular üzerinde normlar oluşturur ve bunlara uyarlar. Birbirine bağımlı bir rol sistemi içerisinde yer alırlar. Bu normlar öğrenciler üzerinde sosyal kontrol aracı rolü oynar ve bunlara genellikle uyarlar.

Sınıf dinamiği iyi olan okullarda, öğrenciler derslerde sıkılsalar dahi arkadaşlarıyla birlikte olmak için okula isteyerek giderler. Bunun için sınıfın ortak amaçlarının belirgin olması, herkes tarafından kabul edilmesi, sınıfta iletişim ve etkileşim düzeyinin yüksek olması, üyelerin amaçlarda odaklaşması önem taşır.

Öğrenciler hoşlanmadıkları öğretmenlere, yönetime, belli bir öğrenci grubuna karşı birlikte hareket edebilirler. Öğrencilerin oluşturdukları informal gruplar, örgütlerde öğretmenler tarafından farklı şekillerde değerlendirilmektedir.

Bu sorundan yola çıkarak, bu araştırmada; ortaokullarda çalışan öğretmenlerin öğrenciler tarafından oluşan informal gruplara ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan öğretmenler görüşme sorularına doğru ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerinin formal gruplar ile ilgili bilgileri yeterli düzeyde olduğu varsayılmaktadır.
3. Görüşme soruları araştırmanın amacını ortaya çıkarabilecek nitelik olduğu varsayılmaktadır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. 2018-2019 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesinde görev yapan 10 öğretmenin görüşleriyle sınırlıdır.
2. Araştırma ankete katılan öğretmenlerin cinsiyet, mezun oldukları lise türü, lisans eğitiminde aile katılımı dersi alma durumları, akademik faaliyetlere katılma durumları değişkenleriyle sınırlıdır.
3. Araştırma, konu ile ilgili literatür taraması ve öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konu ile yapılmış kuramsal bilgilere ve yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Kuramsal açıklamalar kısmında; iletişim, grup, informal grup kavramı, informal gruplarda iletişim kanalları, informal iletişimin örgütlerdeki avantaj ve dezavantajları konuları yer almaktadır.

2.1.1. İletişim Kavramı

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde iletişim, duygu ve düşüncelerin, akla uygun şekilde başkalarına aktarılması, bildirim ve haberleşme olarak tanımlanmaktadır. Latince “communicare” fiilinden gelmekte olan iletişim kelimesi, dilimizde “ortak kılma” anlamına gelmektedir. İletişim iki veya daha fazla kişi arasında bilgi, fikir, düşünce, anlam, duygu, kanı ve tutumların belli bir sonuca ulaşmak ya da davranışları etkilemek amacıyla, sembollere dönüştürülerek belirli bir araç ya da araçlar vasıtasıyla, aktarılması, iletilmesi, anlaşılması ve davranışa dönüştürülmesi sürecidir” (Bakan ve Büyükbeşe, 2004; akt. Karcıoğlu, 2009). Tanımdan da anlaşılacağı gibi iletişim tek taraflı gerçekleşen bir süreç değildir.

2.1.2 Grup Kavramı

Grup, ortak norm ve davranış ilkelerini paylaşan, aralarında çeşitli rol farklılaşması gerçekleştiren, ortak bir amacı paylaşan ve bu amaç doğrultusunda birbirleri ile iletişim kuran, karşılıklı olarak birbirlerini etkileyen iki veya daha fazla kişinin bir araya gelmesi ile oluşan sosyal bir olgudur (Koçel, 2007; akt. Bektaş, 2015). Üyeleri arasında ortak amaç ve çıkarları bulunan; b) her üyenin grubun varlığını ve sembollerini bilinçli olarak ayırt ettiği; c) görelî sürekliliği olan bireyler topluluğudur (Ozankaya, 1986; akt. Gönüllü 2001).

2.1.3 Grup Dinamiği

Grup dinamiği “grubun herhangi bir kısmında ortaya çıkan değişmelerin grup üyeleri üzerinde ve grubun yapısında meydana getirdiği etki ve tepkileri” ifade etmektedir (Uluğ , 2002) Bir okulda formal ve informal grupların olması aynı zamanda grup dinamiğinin önemini de ortaya koymaktadır. Grup üyelerinin o örgüte bağlı olmaları bireysel başarının yanında dahil oldukları gruba uyma davranışıyla şekillenmektedir. Bu noktada bireyin gruba uyması için öncelikle bağlılık duygusu oluşur. Bu da birlikte hareket etme duygusunu ortaya çıkarır. Bu sayede birlikte çalışma ve ilerleme isteği meydana gelir.

Ayrıca birey grup içinde daha etkili ve daha çok iş çıkarabilmiş olur. Grup içerisindeki birey daha kolay risk alabilir. Bu sayede görülmektedir ki grup dinamiği ve grupla çalışma arasında önemli etkileşimler bulunmaktadır. Dolayısıyla formal ya da informal gruplarda grup dinamiği önemli bir kavram olarak ifade bulmaktadır.

2.1.4 Formal grup

Örgütlerdeki gruplar formal gruplar ve informal gruplar olarak ikiye ayrılırlar. Formal gruplar, örgütlerin ihtiyaçları doğrultusunda örgütler tarafından oluşturulan ve belli bir görevi gerçekleştirdikten sonra grup üyelerinin görevlerinin sona erdiği gruplardır (Koçel, 2007; akt. Bektaş, 2015) Formel gruplar açıkça saptanmış bir takım amaçları gerçekleştirmek için belirli görevleri yürütmek üzere meydana getirilmiş gruplardır. Kendileri dışında bir makam tarafından, belli fonksiyonları yerine getirmek üzere kurulmuşlardır.(Gönüllü, 2001:193).

Bir organizasyondaki en önemli formal gruplar; emir-komuta grupları ile görev gruplarıdır.

1.Emir-komuta grupları: Bir organizasyondaki bölüm ve departmanları ifade eder. Her departman formal bir grup oluşturur. Kişiler bu gruplara tayin edilirler veya bu gruplardan alınırlar.

2.Görev grupları: Belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere geçici olarak bir organizasyon içinde formal olarak oluşturulan grupları ifade eder. Amaç gerçekleşince grubun varlığı sona erer ve üyeler kendi esas gruplarına dönerler. Çeşitli komisyonlar ve özel olarak kurulan çeşitli formal gruplar, görev gruplarına örnektir.(Akbolat, 2016)

2.1.5. İnfomal Grup Kavramı

Kendilerini bir grup olarak algılayan, birbirleriyle sürekli ilişki ve iletişim içinde yaşayan, ortak değer yargıları ve normları bulunan, belli bir amacı veya çıkarı olan insan gruplarına informal grup denir(Bektaş,2015). İnfomal grupların ne formal yapıları ne de örgütsel kuralları vardır. İnfomal gruplarda ortaya çıkan ilişkiler bireylerde duygusal tepkiler meydana getirir. İnfomal gruplara katılan bireyler, yalnızlıktan kurtularak kendilerini grup içinde daha güçlü hissettikleri için moralleri yükselir ve kendilerini kişisel olarak güvende hissederler.

2.1.6 İnfomal Gruplarda İletişim Kanalları

İnsanlar, fiziksel ve psikolojik yakınlık kurmak, içgüdüsel olarak iletişim ihtiyacını gidermek ve/veya bir gruba dâhil olmak için informal iletişime ihtiyaç duyarlar (Ergen, 2011; akt. Bektaş, 2015). Bu çalışmada ele alınan informal iletişim kanallarının belli başlıları (Koçel, 2007: akt. Bektaş, 2015)

- 1- İnfomal gruplar,
- 2-Yöneticilerin informal ziyaretleri,
- 3-Kurum içi sohbetler,
- 4-Laf taşıyıcılar,
- 5-Dedikodu ve söylenti ağı,
- 6-Şakalar,
- 7-İnfomal sanal iletişim kanalları,
- 8- Sosyal etkinliklerdir.

2.1.7 İnfomal İletişimin Avantajları ve Dezavantajları

İnfomal iletişim örgütlerde, birçok örgütsel problemin tartışılmasına ve kararların alınmasına etki eder. İnfomal iletişim ile çalışanlar, kendi duygularını rahatlıkla dile getirebilir, ait olma duygusu geliştirebilir ve gizli bilgileri tartışabilirler. Yöneticiler ise bu yolla, formal iletişim kanalları aracılığıyla elde edemedikleri bilgilere ulaşabilirler. İnfomal iletişim, bilgilerin daha hızlı toplanmasını, dağıtılmasını ve bireyler arasında dayanışma kurulmasını sağlayarak, hızlı karar vermeye yardımcı olur. İnfomal iletişim aynı zamanda ortamdaki stresi azaltan planlanmamış, samimi ve rahatlatıcı özelliklere sahiptir. Ray ve Miller (1994)'e göre informal iletişim, örgütlerde yaşanan problemlerin altında yatan nedenleri açıklığa kavuşturup doğrudan ya da tampon görevi görerek örgütsel stresi azaltmaktadır (Fay, 2011; akt. Bektaş, 2015).

Ahsan ve Panday (2013; 588,592)'in yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre, informal iletişim bazen çeşitli problemlere neden olsa da, sorumluluklarını yerine getirdikleri sürece farklı departmanlar arasındaki koordinasyonu sağlamaktadır. Ancak departmanlar arasında gerçekleştirilen informal iletişime ait bilgiler zaman zaman değişikliğe uğrar. Örneğin iletişim kuran departman çalışanlarının karşılıklı sorunları ve kendi aralarındaki bağlılıkları, çalışanların kararlarını ve eylemlerini etkileyerek çalışanların karşılıklı öğrenmelerini kolaylaştırır.

Dicleli (1974)'ye göre informal iletişim sürecinin örgütlere sağladığı avantajların bazıları aşağıda verilmiştir.

-İnformal iletişim, örgütteki iletişim yükünün önemli bir kısmını taşıyarak, örgütün iletişim gereksinimini karşılamak bakımından formal iletişime yardımcı olur ve formal iletişimi tamamlar.

- İnformal iletişim, örgüt çalışanlarının moralini yükseltir ve örgütte birlik ruhunun geliş-mesini sağlayarak, örgüte olan bağlılığı artırır.

- İnformal iletişim süreci iyi kullanıldığı takdirde, yöneticiler için etken bir yönetim aracı olabilir.

- İnformal iletişim, dileklerin, şikâyetlerin ya da önerilerin üstlere ulaştırılmasında aşağıdan yukarıya doğru iletişimin etken bir aracı olabilir.

- İnformal iletişim, örgütün çevresindeki değişiklikleri zamanında haber almasına yardımcı olarak örgütlerde bazı önemli kararların zamanında alınmasını sağlar.

- İnformal iletişim, örgütlerdeki takım çalışmasına ve görevlerin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesine yardımcı olur (Eroğlu, 2005; akt. Bektaş, 2015).

Formal iletişim süreci örgütlerin prosedürleri nedeniyle bazen tıkanma noktasına gelebilir, hatta bazen formal iletişim süreci işlemeyebilir, bu durumda informal iletişim örgütlerin kurtarıcısı olabilir. Çünkü araştırmalara göre, informal iletişim sürecindeki mesajlar zaman zaman formal iletişim sürecindeki mesajlara göre daha hızlı yayılabilir.

İnformal iletişimin örgütlere sağladığı avantajların yanında bazı dezavantajları da vardır. İnformal iletişim örgütlerde önemsenmediği takdirde bu sürecin bazı olumsuz etkileri örgütlerin işleyişine zarar vermeye başlar. Örgütlerdeki birçok faktörden etkilenen iletişim olgusu bazen kontrolden çıkarak zehirli bir yapıya bürünerek örgüt çalışanları arasındaki ilişkileri zedelemeye başlar. Toksik iletişim olarak adlandırılan bu süreç informal iletişim ağlarında ortaya çıkan dedikodu, söylenti gibi sözel ifadelerin yanında kişilerin birbirlerine karşı gerçekleştirdikleri olumsuz ve yıkıcı davranışları da kapsar. Toksik iletişim sürecinde örgüt çalışanları genel olarak diğer çalışanlar üzerinde yoğunlaşarak onlara zarar vermeyi hedefleyen söz ve davranışlarda bulunur. Yani toksik iletişimin sözel boyutunda dedikodu ve söylenti yer alırken sözsüz iletişim boyutunda sağlıksız davranışlar ve sözsüz tepkiler yer alır (Eğimli ve Bitirim, 2008; akt. Bektaş, 2015).

2.2. İlgili Araştırmalar

Literatür incelendiğinde informal gruplar ile ilgili çalışmaların olduğu görülmüştür. Kabay (2017), örgütlerde informal grupları oluşturan faktörlerin belirlenmesi, başlıklı çalışmasında informal grupları oluşturan faktörlerin belirlenmesinin, örgütün yönetimi için çok önemli olduğunu belirtmiştir. İnsanların herhangi bir gruba üye olurken nelerden etkilendiğini ve hangi durumlarda informal gruplara eğilim gösterdiğini bilmek ve bu sayede yönetimi bu faktörlerin önemi çerçevesinde düzenlemek gerekmektedir. Çalışmasında akademisyenlerin informal grupların oluşumunda hangi faktörlerin ne kadar etkili olduğu ile ilgili görüşleri alınmıştır. Süleyman Demirel Üniversitesi'ndeki 286 akademisyen ile yaptığı çalışmada veri toplama aracı olarak literatür taraması yapılarak ve uzman görüşleri alınarak geliştirdiği anketi kullanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yedi boyut belirlenmiştir. Buna göre akademik çalışma alanı boyutu çoğunlukla etkili, sırasıyla terfi beklentisi, fiziksel yakınlık, ortak eğitim geçmişi, siyasi ve kültürel benzerlik ve demografik benzerlik boyutu orta düzeyde etkili bulunmuştur. Sosyal çevre boyutu ise informal grupları oluşturmada kısmen etkili bulunmuştur. Son olarak, informal grup boyutları demografik verilerle karşılaştırılmış ve bazı değişkenlerde farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Gizdem (2015), araştırmasında informal grupların, sınıf öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme sürecine olan etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasının kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Aksaray ili merkez ilkokulları içerisinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile ulaşılan 5 ilkokulda görev yapan 61 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sürecinde görüşme sorularıyla elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin okuldaki ilk günlerinden itibaren dâhil oldukları informal gruplardaki meslektaşlarından yardım aldığı belirlenmiştir. Göreve başladığı ilk günlerde gerçeklik şoku yaşayan öğretmenlerin yaşadıkları bu şoku atlatıp, mesleğe sıkı sıkıya bağlanmalarında dâhil oldukları arkadaş gruplarının etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Örgütsel sosyalleşme sürecinde öğretmenlerin dâhil oldukları informal gruplar öğretmenlerin sevgi, ilişki kurabilme, manevi destek olma gibi sosyal ihtiyaçlarını karşıladığı gibi eğitim ve öğrenme aracı rolünü üstlenerek de öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarını da karşılamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek,2006: akt.Özdemir,2010). Lincoln ve Denzin'e göre nitel araştırma; araştırdığı konuya yorumlayıcı ve doğal olarak yaklaşan ve birden fazla metoda odaklanan araştırmadır. Nitel araştırmacı, araştırmasını doğal ortamda çalışır ve araştırdığı olayı, olayın içindeki insanların anlamlandırdığı haliyle yorumlar (Şencan,2005; akt. Işıkoğlu,2005).

Araştırmanın evrenini 2018–2019 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesindeki ortaokullarda görev yapan, farklı branşlardan oluşan 10 öğretmen bulunmaktadır.

Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde uygun olarak öğretmen çalışma grubu seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemesindeki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek 2008; akt. Özdemir,2010). Bu amaçla çeşitlilik çalışma kademine, öğretmen branşına, öğretmen yaşına, öğretmenin eğitim düzeyine göre alınmıştır. Çalışma grubundaki öğretmenlere ilişkin veriler Tablo 3.1'de görülmektedir.

Tablo 3.1.Çalışma Grubuna Alınan Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

Değişkenler n=10		f	%
Öğretmenlik branşları	Matematik	2	20
	Sosyal Bilgiler	2	20
	Bilişim teknolojileri	2	20
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	10
	Görsel Sanatlar	1	10
	Türkçe	1	10
Görev süresi	10-19 yıl	5	50
	20-29 yıl	4	40
	30-... yıl	1	10
Yaş	31-40 yaş	5	50
	41-50 yaş	2	20
	51-... yaş	3	30
Eğitim düzeyi	Lisans	8	80
	Yüksek Lisans	2	20

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubunu 10 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 2’si Matematik, 2’si Sosyal Bilgiler, 2’si Bilişim Teknolojileri, 1’i Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 1’i Görsel Sanatlar, 1’i Türkçe branşlarında görev yapmaktadırlar. Öğretmenlerin 5 tanesi 10-19 yıl, 4 tanesi 20-29 yıl, 1 tanesi 30 yıl üstü kıdeme sahiptir.Çalışma grubundaki öğretmenlerden 5 tanesi 31-40 yaş aralığında, 2 tanesi 41-50 yaş aralığında, 3 tanesi de 51 yaş üzerindedir.Eğitim düzeyleri bakımından 8 tanesi Lisans, 2 tanesi yüksek lisans mezunudur.

3.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.Bu yöntem ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnek; iki uç arasında yer almaktadır.(Karasar,1995: 165). Araştırmacıya bu esnekliği sağladığı için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve

uluslararası alan yazın taraması yapılmıştır. Konu tasarlandıktan formda yer alması düşünülen maddeler belirlenmiştir. Araştırmada branş öğretmenlerine yöneltilen sorular şunlardır: 1) İnfomal grup sizce nedir? 2) Sınıftaki infomal gruplar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? 3) İnfomal grupların oluşumunda neler etkilidir? 4) İnfomal grupların derslere etkileri nelerdir? 5) İnfomal gruplar sınıf ortamını nasıl etkiler? 6)İnfomal grupların yararları nelerdir? 7) İnfomal grupların zararları nelerdir? 8)İnfomal grupların meslek seçimine etkileri nelerdir? Bu maddelerin amaç, anlam ve kapsam açısından değerlendirilmesini yapmak amacıyla üç öğretim üyesi ile görüşülmüştür. Bu aşamalardan sonra elde edilen bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilmiş, oluşturulan görüşme soruları araştırma kapsamındaki katılımcılara yöneltilmiştir.

Araştırmada katılımcıların kendilerini rahat, huzurlu hissedebileceği ve görüşlerini içtenlikle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı sağlanmasına özen gösterilmiş, uygun bir etkileşim ortamı oluşturulmuştur. Görüşme sırasında, katılımcıların soruları cevaplarken araştırmacıdan etkilenmemesine çalışılmıştır.

3.3.Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008: akt. Özdemir,2010). Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve yazılı formlar deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır.

Öğretmenlerin görüşlerinin analizinde, ifadelerin benzerliğine göre gruplamalar yapılmıştır. Çözümlenelerde görüşüne başvurulmuş öğretmenlere birer kod numarası verilerek (Ö1,Ö2..) açıklamalar yapılmıştır. Görüşme tekniği ile elde edilen verilerdeki benzer öğeler gruplandırılmış ve gruba uygun olarak temalandırılmıştır. Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve diğerler temalarla tutarlılığı değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. Verileri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve analiz aşamasına kadar araştırma süreci detaylarıyla açıklanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde öğrenciler tarafından oluşturulan informal gruplar hakkındaki öğretmenlerin görüşleri ele alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edildiğinde alan yazına da uygun olarak temalandırılabilen görülmüştür.

Tablo 4.1. *İnformal Grup Tanımları*

S.N.	Kodlar	f
1	Kendiliğinden oluşan gruplar.(Ö6,Ö7,Ö8,Ö9)	4
2	Öğrencilerin oluşturdukları gruplar.(Ö1,Ö2,Ö3)	3
3	Ortak duyguları paylaşanların oluşturduğu grup.(Ö4,Ö5,Ö10)	3

(*Ö;Kodlanmış Branş öğretmeni)

Öğretmenlerin kodlanmış üç farklı tanımı olduğu görülmektedir.Frekansı yüksek olan tanım incelendiğinde öğretmenlerin informal grubu yazılı olmayan kendiliğinden oluşan grup olarak tanımladığı görülmektedir. İnfomal gruplar kendiliğinden ortaya çıkan, planlanmamış gruplardır(Yörük ve Kocabaş, 2000). Sınıf içinde ve sınıf dışında öğrenciler tarafından oluşturulan grup tanımı ile aynı duygu ve ilgileri paylaşan öğrencilerin oluşturduğu gruptur tanımı da görülmüştür. Öğretmenlerin kendi ifadelerinden bir kaç aşağıdaki gibidir:

...Sınıf ortamında ya da dışarıda öğrenciler benzer duygu ya da düşünceleri, ilgileri paylaşırlar ve aradaki paylaşım informal grubu oluşturur.(Ö5)

Bilinçli ve planlı bir yazılı kararlar değil, kendiliğinde doğal olarak ortaya çıkan gruplardır. (Ö6)

Öğrenciler arasında sosyal kültürel veya duygusal alanlarda aynı duyguları paylaşan öğrencilerin bir araya gelmesiyle oluşan gruptur...(Ö10)

Tablo 4.2. *Sınıftaki İnfomal Gruplar Hakkında Düşünceler*

S.N.	Kodlar	f
1	Öğrenci başarısını etkileyen gruplar.(Ö2,Ö3,Ö5,Ö7,Ö8,Ö9)	6
2	Öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayan gruplar.(Ö1,Ö4,Ö7,Ö10)	4
3	Farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlayan gruplar.(Ö6,Ö7,Ö9)	3
4	Öğrencilerde birey olma bilincini geliştiren gruplar.(Ö1,Ö4)	2

(*Ö; kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal gruplara ilişkin düşüncelerini dört farklı kod ile belirttikleri görülmektedir.İnfomal gruplara ilişkin en çok tekrarlayan kod öğrenci başarısını etkileyen grup olduğu şeklindedir (f=6). Her birey yeni girdiği bir ortamda kabul edilme, ait olma, arkadaş sahibi olma ihtiyacı duyar (Kartal, 2007).Öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayan grup (f=4), farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlayan grup (f=3), birey olma bilincini

geliştiren grup(f=2) şeklindedir. Öğretmenlerin kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Bazı informal gruplar öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi bazoinformal gruplar da öğrenmeyi zorlaştırır.Bu da öğrencinin başarısına yansır.(Ö9)

İçine kapanık öğrencilerin bu gruplara dahil olmaları onların açılarak diğer bireylerle etkileşime geçmesini sağlar.(Ö7)

Farklı gruplar arasındaki etkileşim yeni davranışları ya da yeni düşüncelerin doğmasını sağlar.(Ö6)

İnformal gruplar bireyin kendini tanmasına yardımcı olur.(Ö1)

Tablo 4.3.İnformal Grubun Oluşmasını Sağlayan Sebepler

S.N.	Kodlar	f
1	Sınıf,yaş,cinsiyet,sosyal çevre(Ö1,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10)	6
2	Kişisel ilgi ve beceriler(Ö2,Ö3,Ö5,Ö7,Ö8)	5
3	Dahil olma isteği(Ö4,Ö5,Ö10)	3
4	Bireyin ihtiyaçları(Ö9)	1

(*Ö;Kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal grupların oluşmasında nelerin etkili olduğu ile ilgili sebeplerde 4 adet farklı sebep ortaya çıkmaktadır. İfade edilme sıklığına göre öğretmenlerin belirttiği sebepler (Tablo 4.3) şunlardır: “Sınıf,yaş,sosyal çevre (f=6) Formel örgütlerde çalışanların yazılı ve biçimsel olan kuralların dışında kendi aralarında geliştirdikleri, kaynağının sıklıkla bireyi etkileyen ve onun davranışlarına yön veren ortak alışkanlıklar, inançlar, düşünceler, duygular, değer yapıları, gelenek ve töreler, ırk, cinsiyet, yaş, dil, din, meslek yakınlıkları, eğlence, spor, özel günler ve aynı yöreden gelme (hem şehirlilik) gibi faktörlerce belirlendiği informel/doğal ilişki biçimi genelde yüz yüzedir (Sabuncuoğlu, 1984, 32), kişisel ilgi ve beceriler (f=5), dahil olma isteği(f=3), bireyin ihtiyaçları(f=1). Öğretmenlerin informal grupların oluşumuyla ilgili sebeplerin bireyin doğrudan kendisiyle ilgili olduğu görülmektedir.Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmen görüşlerinden bir kaçını aşağıdaki gibidir:

Aynı mahallede aynı çevrede yaşayan bireyler informal grup oluşturur...(Ö1)

Kişinin sahip olduğu ilgileri,yetenekleri.(Ö5)

Farklı özelliklerdeki cinsiyeti gibi yaş gibi bireylerin kendilerini ifade etme isteğiyle grup oluşturur...(Ö10)

Oyunlara veya etkinliklere katılma öğrencinin takdir görmesi için bir gruba dahil olma isteği.”(Ö5)

Tablo 4.4. *İnformal Grupların Derslere Etkileri*

S.N.	Kodlar	f
1	Ders başarısını(Ö1)(Ö2)(Ö3)(Ö4)(Ö5)(Ö6)(Ö8)(Ö9)(Ö10)	9
2	Derse katılımı, ilgiyi, motivasyonu(Ö1)(Ö2)(Ö4)(Ö6)(Ö7)(Ö9)(Ö10)	7
3	Fikirlerin ortaya çıkmasını(Ö5)(Ö8)(Ö10)	3
4	Sınıf kontrolünü(Ö9)(Ö10)	2

(*Ö;Kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal grupların derse etkileri ile ilgili 4 etkinin olduğu görülmektedir. İfade etme sıklığı bakımından etkiler şunlardır: “Ders başarısını etkiler (f=9), derse katılımı, ilgiyi motivasyonu etkiler (f=7), yeni fikirlerin ortaya çıkmasını etkiler (f=3), sınıf kontrolünü etkiler (f=2)”. Öğretmenlerin informal grupların derslere etkileri ile ilgili, öğrencilerin ders başarılarını etkilediği görülmektedir. Öğrencinin derse katılımı, ilgisi, motivasyonu etkilenmektedir. İnfomal grupların derslerde farklı ve yeni fikirlerin ortaya çıkmasını sağladığı, sınıf kontrolünü de doğrudan etkilediği görülmektedir. Öğretmenlerin informal grupların derslere etkileri ile ilgili kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Grupla öğrenen, bireysel çalışamayan öğrenciler için ders başarısını artırmada etkilidir...(Ö1)

...İnformal gruplar dersin başarısını doğrudan etkilemektedir...(Ö3)

Grup içinde ders başarısı yüksek olan öğrencilerle beraber olan diğer öğrencilerin derse olan ilgileri ve motivasyonları artıyor....(Ö4)

...Dersin etkili bir şekilde işlenmesini, düzeni kısacası sınıfın kontrolünü etkiler.(Ö9)

...Dersin verimli şekilde kavranabilmesi için sınıfın kontrollü bir şekilde katılımında informal grup etkilidir....(Ö10)

Tablo 4.5. *İnformal Grupların Sınıf Ortamına Etkileri*

S.N.	Kodlar	f
1	Çatışmalar artar(Ö1)(Ö3)(Ö5)(Ö6)(Ö8)(Ö9)	6
2	Etkileşim artar(Ö2)(Ö4)(Ö7)(Ö10)	4
3	İletişim bozulur(Ö8)(Ö9)	2
4	Gruplaşmalar artar(Ö9)	1

(*Ö;kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal grupların sınıf ortamına etkileri üzerine 3 adet farklı görüşü olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığına göre görüşler (Tablo 4.5) şunlardır: Çatışmaların artması (f=6), etkileşimin artması (f=4), iletişimin bozulması (f=2). Öğretmenlerin informal grupların sınıf ortamlarını etkileri ile ilgili görüşlerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

- Sınıf ortamında gruplar arasındaki çekişmeler beraberinde sınıf ortamında çatışmaları getirmektedir.(Ö1)*
- Sınıf içinde grup dışındaki diğer öğrencilerle informal gruba ait öğrenciler arasındaki bir olumsuzluk zamanla sınıf ortamını bozan çatışmalara dönüşmektedir.(Ö3)*
- İnformal grup ile öğretmen arasındaki zıtlama beraberinde çatışmayı ortaya çıkarır.(Ö4)*
- Bireysel olarak çalışan öğrenciler informal gruba dahil olduğunda gruba göre hareket etmekte böylece etkileşim artmaktadır.(Ö7)*
- Farklı grupların sınıf ortamında farklı sorunlara sebep vermesi var olan iletişimi olumsuz etkiler.(Ö8)*
- Doğru yönetilemeyen sınıf ortamında informal grupların etkisiyle gruplaşma eğilimi artar.(Ö9)*
- Öğretmen tarafından etkili bir şekilde yönlendirilen informal gruplar sınıf ortamındaki etkileşimi olumlu yönde etkiler.(Ö10)*

Tablo 4.6.İnformal Grupların Yararları

S.N.	Kodlar	f
1	Bireysel başarının artmasını sağlar(Ö2)(Ö3)(Ö4)(Ö5)(Ö8)(Ö9)	6
2	Öğrencinin kendini ifade etmesini sağlar((Ö1)(Ö2)(Ö8)(Ö9)(Ö10)	5
3	Farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar(Ö2)(Ö8)(Ö9)(Ö10)	4
4	Kişisel becerilerin keşfini sağlar(Ö1)(Ö3)(Ö4)	3
5	Öğrenme sürecini olumlu katkı sağlar(Ö6)(Ö7)	2
6	Öğrencileri yönlendirmede kolaylık sağlar(Ö8)(Ö10)	2

(*Ö;kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal grupların yararları ile ilgili altı farklı görüşü olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığına göre görüşler(Tablo 4.6) şunlardır: Bireysel başarının artmasını sağlar (f=6), İnformal iletişim, örgütlerdeki takım çalışmasına ve görevlerin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesine yardımcı olur (Eroğlu,2005).öğrencinin kendini ifade etmesini sağlar(f=5), farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar(f=4), kişisel becerilerin keşfini sağlar(f=3), öğrenme sürecini olumlu katkı sağlar(f=2), öğrencileri yönlendirmede kolaylık sağlar(f=2). Öğretmenlerin informal grupların yararları ile ilgili kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

- Başarılı olamayan öğrenciler informal gruba dahil olduklarında çalışmalara katılarak bireysel başarılarında artış sağlarlar...(Ö1)*
- ...Grup içinde paylaşımlar kişilerin başarısını artırır...(Ö2)*
- Öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri için fırsat sunar ve farklı fikirlerin doğmasını sağlar...(Ö2)*
- İnformal gruba dahil olan öğrenci kendinde varolan yeteneklerini keşfederek bu yeteneklerini ya da becerilerini ortaya koyar.(Ö3)*
- ...Her bir grup üyesi kendi özelliklerini daha iyi tanır ve neye karşı daha yetenekli olduğunu keşfeder...(Ö4)*

Rekabet duygusu derse katılımı pozitif yönde etkiler dolayısıyla öğrenme süreci olumlu etkilenir...(Ö6)

İnformal grubun farkında olan öğretmen grubu keşfetmişse öğrencileri yönlendirmede zorlanmaz, bireysel olarak zorlandığı öğrencileri informal gruba dahil olduklarını anladığında grubu istediği gibi yönlendirebilir bu bir kolaylıktır.(Ö10)

Tablo 4.7.İnformal Grupların Zararları

S.N.	Kodlar	f
1	Bireysel ilgi ve becerileri olumsuz etkiler(Ö2)(Ö5)(Ö6)(Ö9)(Ö10)	5
2	Motivasyonu bozar(Ö1)(Ö4)(Ö8)(Ö10)	4
3	Olumsuz davranışlar gelişir(Ö3)(Ö4)(Ö8)(Ö9)	4
4	Bazı öğrencilerin dışlanmasına sebep olur(Ö1)(Ö2)(Ö7)	3
5	Kazanımların gerçekleşme süreci uzar(Ö10)	1

(*Ö;kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal grupların zararları ile ilgili 5 farklı görüşleri olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığına göre (Tablo 4.7) görüşler şunlardır: Bireysel ilgi ve becerileri olumsuz etkiler(f=5) sözsüz iletişim boyutunda sağlıksız davranışlar ve sözsüz tepkiler yer alır (Eğimli ve Bitirim,2008), Motivasyonu bozar(f=4), Olumsuz davranışlar gelişir(f=4), Bazı öğrencilerin dışlanmasına sebep olur(f=3), kazanımların gerçekleşme süresi uzar(f=1). Öğretmenlerin informal grupların zararları ile ilgili kendi ifadelerinden bir kaçış aşağıdaki gibidir:

İnformal grubun olumsuz bir yapıya sahip olması (çete gibi) gruba dahil olmayan diğer öğrencilerin ilgilerini olumsuz etkiler.(Ö2)

Olumsuz davranışların informal grup tarafından tekrarlanması diğer bireylerle beraber tüm bireyleri olumsuz etkiler.(Ö5)

Gruptaki öğrencilerin öne çıkması diğer öğrencilerin pasif kalmasına uzun vadede de öğrencinin olumsuz etkilenmesine sebep olur.(Ö6)

İnformal grubun isteklerine uymayan öğrenciler dışlanarak cezalandırılır bu da tüm motivasyonu bozar.(Ö8)

Grubun yapısı ve amacı doğrultusunda olumsuz davranışlar diğer bireylerin derse karşı olan ilgilerini ve motivasyonlarını azaltır.(Ö10)

Kötü davranışları tetikler.(Ö3)

Kötü davranışlara sahip olan informal grup lideri ve üyeleri diğer öğrencilerde olumsuz davranışların gelişmesine sebep olur.(Ö4)

İnformal grubun olumsuz tutumları öğretmenle ortaya çıkan çatışmaları olumsuz davranışların artmasına sebep olur.(Ö9)

İnformal gruba karşı duran ya da dahil olmayan öğrenciler dışlanır.(Ö2)

İnformal grubun dışında kalan öğrenciler fikirlerini ifade ettiklerinde grubun o öğrenciye karşı olumsuz tutumu gelişerek o öğrencinin önce düşüncelerini önem vermeme sonrasında da öğrencinin kendisini değer vermeme davranışıyla pekişir ve öğrenci yalnız bırakılır.(Ö7)

Öğretmenin informal grupla çatışması ya da doğru yönlendirememesi sonucunda öğrencilerin elde etmesi gereken kazanımların edinilme sürecini geciktirir.(Ö10)

Tablo 4.8.İnformal Grubun Meslek Seçimine Etkileri

S.N.	Meslek seçimine etkileri	f
1	Meslek seçimini etkiler(Ö1)(Ö5)(Ö6)(Ö7)(Ö9)(Ö10)	6
2	Yeteneklere uygun mesleklerin seçimini etkiler(Ö2)(Ö3)(Ö4)	3
3	Öğrencilerin meslek seçimini etkilemez(Ö8)	1

(*Ö;kodlanmış öğretmen)

Öğretmenlerin informal grupların öğrencilerin meslek seçimlerine etkisiyle ilgili 3 farklı görüşleri olduğu (Tablo 4.8) ve bu görüşlerin ifade edilme sıklığına göre sıralaması şu şekilde oluşmuştur: Meslek seçimini etkiler(f=6),Yeteneklere uygun mesleklerin seçimini etkiler(f=3),Öğrencilerin meslek seçimini etkilemez(f=1),Öğretmenlerin informal grupların öğrencilerin meslek seçimini etkileri ile ilgili kendi ifadelerinden bir kaç aşağıdaki gibidir:

Öğrenci informal grubun etkisinde kalarak meslek tercihini değiştirir.(Ö1)

Arkadaşlar ından etkilenen grup bireyleri aynı mesleklere yönelirler.(Ö5)

Grup içindeki üyeler birbirlerini etkilediklerinden meslek seçiminde de birbirlerini etkilerler.(Ö6)

Grupta popüler olan meslek tercih sebebidir.(Ö7)

İstemese de informal grup üyelerinden kopmamak için aynı mesleği tercih eder.(Ö9)

İnformal grup içinde amaç,görüş ve istekler konuşulduğundan bu konuşmalar doğrultusunda konuşulan mesleklere ilgi artar.(Ö10)

Grup içinde ilgi ve yeteneklerini keşfeden öğrenci yetenekleri doğrultusunda meslek seçer.(Ö2)

İnformal grubun etkisiyle ilgi alanını keşfeden öğrenci mesleğini ona göre seçer.(Ö3)

Grupta kendini keşfeden öğrenci ilgi keşfettiği yeteneğine göre meslek tercih eder.(Ö4)

Öğrencilerin meslek seçimlerinde aileleri etkilidir. Öğrencinin dahil olduğu informal grubun meslek seçiminde etkisi olduğunu düşünmüyorum.(Ö8)

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular araştırmaya temel olan alt problemler bağlamında değerlendirilmiş, öğretmenlerin öğrenciler tarafından oluşturulan informal gruplara karşı görüşleri belirlenmiştir.

Öğretmenler öğrenciler tarafından oluşturulan informal grupların farkındadır ancak informal gruplarla ilgili detaylı bilgiye sahip değildir.

Eğitim-öğretim alanında özellikle okul ve sınıf ortamında öğrencilerin oluşturdukları informal grupların, eğitim örgütünün amacına ulaşmasında önemli bir unsur olduğu dolayısıyla informal gruplar hakkında farkındalığın artırılması; eğitim örgütleri,yöneticiler ve öğretmenler tarafından informal grupların etkin bir şekilde anlaşılması,problemler karşısında etkili çözüm yollarının bilinerek problemlerin hızlı ve etkili bir şekilde çözümlenmesi önemli görülmektedir.

Öğretmenlerin sınıf ortamında informal gruplarla iletişim becerileri yetersiz görülmüştür.

İnformal grupların önemsenmediği ya da yönlendirilmesinde yetersiz kaldığı durumlarda, bireylerin informal grup tarafından dışlanarak bireysel ilgi ve becerilerin keşfedilemeyeceği, motivasyonun bozulacağı, olumsuz davranışların gelişebileceği, elde edilmesi gereken kazanımların uzun bir süreye yayılacağı dolayısıyla okulun temel amacına ulaşmada harcanan zaman ve çabanın artabileceği ifade edilebilir.

Bir bütün olarak ele alındığında eğitim-öğretim süreci içinde informal gruplar çok büyük bir öneme sahip olmasına karşın eğitim örgütleri tarafından önemsenmemektedir. İnformal grupların özellikleri, yönlendirilmesi ile ilgili çalışmaların faydalı olacağı görülmüştür.

5.2. Sonuç

Öğretmenlerin öğrenciler tarafından oluşturulan informal gruplara,öğretim süreci içerisinde kısmen önemsedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca informal grupları kavrama ve yönlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, informal grubun oluşmasında üç tür yanıt verme eğiliminde olmuşlardır. Öğretmenlerin birçoğunun, informal grubu herhangi bir yazılı kurala bağlı olmadan kendiliğinden oluşan grup olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin bir kısmının, öğrenciler tarafından oluşturulan informal grupları sadece sınıfta oluşturulan gruplar olarak

algıladığı görülmüştür. Öğrencilerin ortak duygular etrafında bir araya gelerek informal grubu oluşturduğu da önemli görülmüştür.

İnformal grupların sınıftaki etkilerine bakıldığında, öğretmenlerin çoğunluğu informal grupların öğrenci başarıları ile doğrudan ilgili olduğu görüşünü benimsedikleri görülmüştür. Grup başarısının sınıf ortamını etkilediği, grup dışındaki bireylerin gruptan etkilenerek bireysel özelliklerinin farkına vardığı bir kısım öğretmen tarafından ifade edilmiştir. Bireyin sosyalleşmede informal grubun etkisinin olduğu, bireyler arasındaki etkileşim sonucu farklı fikirlerin ortaya çıkarak eğitim ve öğretimin temel amacına hizmet etmede informal grubun önemli olduğu görülmüştür.

İnformal grubun oluşmasında öğretmenler; bireyin sınıfı, yaşı, cinsiyeti, sosyal çevresi, kişisel becerileri, ihtiyaçları, bir gruba dahil olma isteğinin önemli etkenler olduğunu ağırlıklı olarak ifade etmişlerdir. Sosyal bir varlık olan insanın bir gruba dahil olması, bireyin taşıdığı özelliklerle doğrudan etkili olduğu ifade edilmiştir.

İnformal grubun derslere etkisine bakıldığında ders başarısını etkileyen en güçlü yapının informal grup olduğu; derse katılımı, ilgiyi, motivasyonu informal grubun etkilediği, bireylerin düşünce yapısını etkileyerek farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağladığı, sınıf kontrolünde informal grubun önemli bir etkisinin olduğu ve bunun etkili bir şekilde kullanılması gerektiği önemli görülmüştür.

Öğretmenler sınıf ortamında informal grubun sınıftaki çatışmaların ortaya çıkmasında en önemli sebep olarak gördükleri ifade edilmiştir. Çatışmalar etkileşimi artırırken gruplaşmaları da artırmakta, beraberinde sağlıklı bir iletişimin oluşmasını da engellediği ortaya konulmuştur.

Öğretmenler tarafından okulda ya da sınıfta informal grupların bulunuyor olması öğrencilerin bireysel olarak başarılarını artıran bir grup olarak ifade edilmekte, kendini sınıf ortamında gösteremeyen öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında ve öğrencinin bu becerilerinin farkına varmasında etkili olduğu ifade edilmiştir. İnformal grubun okul yönetimi ya da öğretmen tarafından yönlendirilmesi, formal grubun amacına ulaşmasında çok büyük bir öneme sahip olduğu vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin, sınıfta varolan informal grupların eğitim öğretim açısından formal gruplar kadar etkili olduğuna inandıkları görülmüştür. Formal iletişim bir örgütün iskelet sistemini oluşturuyorsa, informal iletişim örgütün merkezi sinir sistemini oluşturur (Greenberg and Baron, 1997; akt. Bektaş, 2015). İnformal gruplar bu kadar büyük bir öneme sahipken varlığının önemsenmemesi düşünülemez. Hammaddesi insan olan eğitim ve öğretimin geleceğe uyum sağlamasında; toplumu, çağdaş seviyelere ulaştırmada

en önemli öğelerden birisi de sınıflarda mevcut olan informal gruplardır. Bu grupların eğitim yöneticileri ve özellikle eğitimde etkinliği tartışılmaz öğretmenler tarafından algılanıyor olması ve eğitimin genel amaçları doğrultusunda yönlendiriliyor olması beklenmektedir.

Bu çalışmada, öğretmenlerin informal gruplarla ilgili farkındalığını artırıp informal grubun yönlendirilmesinde, öğretmenin liderlik etkisinin önemli olduğu bir başarı bekleniyorsa, bu noktaların dikkat edilmesi gerektiği ortaya konmuştur. İnfomal grupların formal olarak oluşturulan eğitim kurumlarının amaçlarına ulaşmada çok büyük bir payının olduğu ifade edilmiştir.

5.3. Öneriler

İnfomal grupların varlığı öğretmenler tarafından kısmen biliniyor olsa da; öğretmenler, öğrenciler arasında etkili olan informal gruplarla ilgili olarak hizmet içi eğitimlere alınabilir.

Öğretmenlerin eğitim süreci içinde informal gruplara ilişkin ne kadar yeterli olduklarıyla ilgili nicel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbolat, M. (2016). *Davranış Bilimleri Ders Notları*.
http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/57266/43183/2_hafta_davran%C4%B1%C5%9F_bilimlerini_olu%C5%9Fturan_bilim_dallar%C4%B1.pdf
 sayfasından erişilmiştir.
- Aytürk, N. (2007). *Yönetim Sanatı: Etkili Yönetim ve Yöneticilik Becerileri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bektaş, M. ve Erdem, R. (2015). Örgütlerde İnfomal İletişim Süreci: Kavramsal Bir Çerçeve. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17 (1), Afyon, 125-139.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (19), Kayseri, 207-237.
- Eğinli, A. ve Bitirim, S. (2008). Kurumsal Başarının Önündeki Engel: Zehirli (Toksik) İletişim. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5 (3), Konya, 124-140.
- Eroğlu, E. (2005). Yöneticilerin Dedikodu ve Söylentiye Yönelik Davranış Biçimlerinin Belirlenmesi, *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 197-207.
- Gizdem, Ö. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşmelerinde İnfomal Grupların Etkileri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Gönen, Y. , Öztürk, F. ve Efiltili, S. (2008). Örgütlerde söylenti ve dedikodu: 7. Uluslar arası Büro Yönetimi ve Sekreterliği Kongresi Bildiri Kitapçığı, 1-12.
- Gönüllü, M. (2001). Grup ve Grup Yapısı. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (1), Sivas, 191-201.
- Güçlü, M. (2017). Örgütsel İletişim: Eğitim Kurumlarındaki Yeri ve Önemi Açısından Bir Değerlendirme. *Uluslar arası Toplum Araştırma Dergisi*, 7 (13), 854-870
- Gülbahar, Y. (2009). Öğretim Teknolojileri Alanında Yapılan Araştırmalar Konusunda Bir İçerik Analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), Ankara, 93-112.
- Işıkoğlu, N. (2005). *Eğitimde Nitel Araştırma Eğitim Araştırmaları*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kabay, B. (2017). *Örgütlerde İnfomal Grupları Oluşturan Faktörlerin Belirlenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Isparta.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karcıoğlu, F. (2009). Örgütsel iletişim ve iş tatmini [Özel sayı]. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 63, 59-76

Kartal, S. (2007). *Eğitimde Örgütsel Sosyalleşme*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım.

Mıhçıoğlu, C. (1996). *Sözcüklerin Öyküsü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), Eskişehir, 323-340.

Sabuncuoğlu, Z. (1984). *Çalışma Psikolojisi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.

Türk Dil Kurumu. (2015). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.

Uluğ, M. (2002). *Örgütlerde Grup Yönetiminin Toplam Kalite Yönetimi Üzerine Etkisi- Bir Uygulama*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Yörük, S. ve Kocabaş, İ. (2000). Eğitimde Demokratik Liderlik ve İletişim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), Elazığ, 1-13.

EKLER

Değerli Meslektaşım,

Aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplarla “ ÖĞRENCİLERİN OLUŞTURDUĞU İNFORMAL GRUPLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI ” adlı araştırmada kullanılacaktır. Elde edilen bilgiler bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Bu sebeple adınızı yazmayınız. Bu çalışmaya yapacağınız değerli katkılar için teşekkür ederim.

Hakan AYHAN

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. KATILIMCI BİLGİ FORMU

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden size uygun olanını işaretleyiniz. Lütfen birden fazla seçenek işaretlemeyiniz ve işaretlenmemiş soru bırakmayınız.

1. Cinsiyetiniz

1-( ) Kadın   2-( ) Erkek

2. Yaş

1-( ) 25-30 yaş   2-( ) 31-40 yaş   3-( ) 41-50 yaş   4-( ) 50 yaş ve üstü

3. Branşınız

.....

4. Meslekteki kıdeminiz

1-( ) 0-9 yıl   2-( ) 10-19 yıl   3-( ) 20-29 yıl   4-( ) 30 yıl ve üstü

5. Eğitim Düzeyiniz

1-( ) Ön Lisans (2 Yıllık)   2-( ) Lisans (4 Yıllık)   3-( ) Yüksek Lisans

2.ÖĞRENCİLERİN OLUŞTURDUĞU İNFORMAL GRUPLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİ BELİRTEN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

1.İnformal grup sizce nedir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.Sınıflardaki informal gruplar hakkında düşünceleriniz nedir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.İnformal grupların oluşmasında neler etkilidir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.İnformal grupların derslere etkileri nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5.İnformal gruplar sınıf ortamını nasıl etkiler?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.İnformal grupların yararları nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7.İnformal grupların zararları nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

8.İnformal grupların meslek seçimine etkileri nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı:	Hakan
Soyadı:	AYHAN
Doğum Yeri ve Tarihi	Pforzheim/ALMANYA 26.04.1978
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve e-mail adresi	Mehmetçik Mahallesi 2557 Sokak No:10 Kat:2 Pamukkale/DENİZLİ Hakay1978@hotmail.com
Eğitim Bilgileri	
İlköğretim	Salda İlköğretim Okulu, Salda Kasabası, Yeşilova, Burdur (1984-1991)
Ortaöğretim	Denizli Lisesi, Merkez, Denizli (1992-1995)
Yükseköğretim (Lisans)	Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği, Denizli (1998-2002)
Yükseköğretim (Tezsiz Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Denizli (2017-2018)
Yabancı Dil	
İngilizce-YDS; 18 Kasım 2018	18
Mesleki Deneyim	
Eylül 26, 2002- Şubat, 2005	Öğretmen-Karateke İlköğretim Okulu Karateke/Honaz
Şubat,2005 – Aralık,2018	Öğretmen-Denizli Merkez Ortaokulu Pamukkale/ DENİZLİ